

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

вул. Інститутська, 9, м. Київ, 01601, Україна
телефон: 0-800-505-240
факс +380 (44) 230-20-33, 253-77-50
e-mail: nbu@bank.gov.ua Код ЄДРПОУ 00032106

NATIONAL BANK OF UKRAINE

9, Instytutska St., Kyiv, 01601, Ukraine
phone: 0-800-505-240
fax +380 (44) 230-20-33, 253-77-50,
e-mail: nbu@bank.gov.ua

На № 8266-10/09 від 10.09.2021

Незалежна асоціація банків України
Комітет з питань регуляторної політики
та комплаєнс

Про розгляд пропозицій

Національний банк України (далі – Національний банк) розглянув листа Незалежної асоціації банків України з пропозиціями щодо внесення змін до Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті¹ (далі - Положення № 5) і повідомляє таке.

1. Щодо пропозиції дозволити банкам не зараховувати куплену, обмінену за дорученням клієнтів іноземну валюту на поточні рахунки клієнтів:

- 1) для резервування грошового забезпечення (покриття) гарантії;*
- 2) з метою повернення іноземному інвестору коштів у зв'язку з ліквідацією резидента – об'єкта іноземної інвестиції, учасником якого є іноземний інвестор.*

1) На сьогодні у комплексі заходів захисту, запроваджених Національним банком відповідно до Закону України “Про валюту і валютні операції” діє заборона банкам здійснювати купівлю безготівкової іноземної валюти за дорученням/заявою клієнтів-резидентів з метою розміщення коштів на вкладному (депозитному) рахунку в банку та/або на рахунку за кордоном в іноземній фінансовій установі (пункт 14¹ розділу I Положення № 5).

Купівля іноземної валюти з метою резервування забезпечення (покриття) гарантії, на нашу думку, за суттю операції є аналогічною операції з купівлі клієнтами-юридичними особами іноземної валюти для її розміщення на вкладному рахунку в банку, що наразі заборонено Положенням № 5.

Додатково необхідно враховувати, що невикористане гарантійне забезпечення підлягає поверненню на поточний рахунок особи, яка його

¹ Затвердженого постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 5 (зі змінами).

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Дупін Олексій Борисович

Сертифікат 3122842E6867E654040000004A0700007D320000

Дійсний до: 14.01.2022 13:14:08

Національний банк України

40-0007/111646

від 24.11.2021 14:33

надала, що у разі впровадження запропонованої пропозиції призведе до суперечності із встановленим загальним порядком здійснення операції з купівлі іноземної валюти (лише за наявності підстав/зобов'язань для проведення таких операцій, крім випадків купівлі іноземної валюти фізичними особами-резидентами та юридичними особами/фізичними особами-підприємцями в межах 100 000 євро (в еквіваленті) протягом дня без наявності підстав та зобов'язань).

Водночас вважаємо за доцільне зазначити таке.

Операції за гарантіями здійснюються банками в порядку, визначеному Положенням про порядок здійснення банками операцій за гарантіями і національній та іноземних валютах² (далі – Положення №639), у разі надання принципалом чи іншим банком-контргарантом відповідного належного забезпечення або без нього. При цьому, принципал має право в заяві про надання гарантії доручити банку-гаранту списати кошти в національній або іноземних валютах з поточного рахунку принципала для резервування грошового забезпечення (покриття) гарантії (пункт 20 розділу II Положення № 639).

Крім цього, пунктом 11 розділу I Положення № 639 встановлено, що сума коштів грошового забезпечення (покриття) за гарантією/контргарантією за вимогою банку-гаранта/банку-контргаранта може бути збільшена на суму можливих ризиків від зміни курсів іноземних валют, якщо валюта грошового забезпечення (покриття) гарантії/контргарантії відрізняється від виду валюти, у якій надана гарантія/контргарантія і за умови, якщо це передбачено в заяві про надання гарантії/контргарантії та/або в договорі, укладеному між принципалом [іншою особою, яка розмістила грошове забезпечення (покриття) за гарантією], і банком-гарантом/банком-контргарантом або банком-гарантом та банком-контргарантом.

Отже, виходячи з норм Положення № 639, банк при визначенні з клієнтом умов надання гарантії має право скористатися можливістю:

надання грошового забезпечення (покриття) гарантії/контргарантії у валюті, що відрізняється від виду валюти, у якій надана гарантія;

списання коштів з поточного рахунку принципала для резервування грошового забезпечення (покриття) гарантії як в іноземній валюті, так й в національній валюті;

збільшення коштів грошового забезпечення (покриття) за гарантією на суму можливих ризиків від зміни курсів іноземних валют.

² Затверджене постановою Правління Національного банку України від 15.12.2004 № 639 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 25.01.2018 № 5).

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Дупін Олексій Борисович

Сертифікат 3122842E6867E654040000004A0700007D320000

Дійсний до:14.01.2022 13:14:08

Національний банк України

40-0007/111646

від 24.11.2021 14:33

Також на сьогодні юридичні особи/фізичні особи-підприємці мають можливість купувати іноземну валюту в межах 100 000 євро (в еквіваленті) протягом дня без наявності підстав та зобов'язань.

У свою чергу, Положення № 5 не обмежує банк у проведенні власних операцій з купівлі іноземної валюти.

З урахуванням норм Положення № 639, вбачається, що діючий порядок здійснення банками операцій за гарантіями в національній та іноземних валютах повністю врегульовує питання, пов'язані із наданням клієнтом банку відповідного належного грошового забезпечення (покриття) гарантії (незалежно від виду валюти такого забезпечення), у тому числі з точки зору убезпечення від валютного ризику за такою операцією.

З огляду на зазначене, вважаємо за недоцільне підтримувати пропозицію в частині операцій, пов'язаних із резервуванням грошового забезпечення (покриття) гарантії.

2) Що стосується надання можливості банкам не зараховувати іноземну валюту на поточний рахунок клієнта у випадках повернення коштів іноземному інвестору під час процедури ліквідації резидента-об'єкта іноземної інвестиції, то при розгляді цього питання слід враховувати вимоги законодавства України, а саме приписи Кодексу України з процедур банкрутства (далі – Кодекс).

Стаття 45 Кодексу встановлює порядок виявлення кредиторів, згідно якого склад і розмір грошових вимог кредиторів визначаються в національній валюті України. Якщо зобов'язання боржника визначені в іноземній валюті, то склад і розмір грошових вимог кредиторів визначаються в національній валюті за курсом, встановленим Національним банком України на дату подання кредитором заяви з грошовими вимогами до боржника.

Під час проведення ліквідаційної процедури ліквідатор зобов'язаний використовувати тільки один поточний рахунок боржника - юридичної особи в банківській установі, з якого проводяться виплати кредиторам (частина третя статті 63 Кодексу, частина третя статті 111 Цивільного кодексу України, пункт 147 розділу XIV Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах³

Тобто, зазначена заборона встановлена на рівні загального законодавства України, а не спеціального (валютного).

Тож, у разі наявності рахунку банкрута, відкритого у національній валюті, існування окремого рахунку банкрута в іноземній валюті є забороненим. Згідно з вимогами вказаної статті всі виплати кредиторам мають

³ Затверджена постановою Правління Національного банку України від 12.11.2003 № 492 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 01.04.2019 № 56).

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Дупін Олексій Борисович

Сертифікат 3122842E6867E654040000004A0700007D320000

Дійсний до: 14.01.2022 13:14:08

Національний банк України

40-0007/111646

від 24.11.2021 14:33

здійснюватися ліквідатором з цього рахунку, в гривні, тобто з усіма кредиторами без виключення, - як з резидентами, так і з нерезидентами.

Розрахунки ліквідатора резидента з нерезидентами-акціонерами цього резидента можуть здійснюватися в гривнях:

- на території України з використанням рахунків нерезидентів, відкритих в банках України;

- за кордон з використанням кореспондентських рахунків банків-нерезидентів у гривнях, відкритих в банках України.

Поряд з цим, вбачаємо за можливе розглянути питання про внесення змін для надання можливості купівлі ліквідатором іноземної валюти для проведення відповідних розрахунків з нерезидентами без вимоги проміжного зарахування куплених коштів в іноземній валюті на рахунок клієнта, за дорученням якого купується ця іноземна валюта.

2.Щодо пропозицій з подальшої лібералізації операцій з купівлі бізнесом іноземної валюти за гривні на умовах “форвард”.

Протягом 2021 року Національний банк здійснює кроки, спрямовані на подальшу валютну лібералізацію, зокрема на пом'якшення вимог, встановлених у Положенні № 5, до проведення валютних операцій на умовах “форвард”. Так, з 17.01.2021 Національний банк зняв заборони для клієнтів-юридичних осіб на проведення операцій з продажу іноземної валюти на умовах “форвард”.

Також зазначаємо, що валютна лібералізація відбувається відповідно до Дорожньої карти скасування валютних обмежень⁴, розробленої Національним банком разом із експертами Міжнародного валютного фонду (далі – Дорожня карта), яка передбачає поступове зняття всіх валютних обмежень і перехід до режиму вільного руху капіталу з урахуванням темпів поліпшення макроекономічних умов в Україні, без прив'язки до конкретних термінів скасування валютних обмежень.

Згідно з Дорожньою картою одним із кроків на шляху до вільного руху капіталу має стати скасування існуючих обмежень на проведення валютних операцій на умовах “форвард”.

Національний банк наразі опрацьовує скасування цих обмежень (з унесенням відповідних змін до нормативно-правових актів) і з цією метою проводить консультації з Міжнародним валютним фондом.

Директор
Департаменту відкритих ринків

Олексій ЛУПІН

4 Оpubлікована на сторінці Офіційного інтернет-представництва Національного банку України у розділі «Валютна лібералізація».

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Лупін Олексій Борисович

Сертифікат 3122842E6867E654040000004A0700007D320000

Дійсний до:14.01.2022 13:14:08

Національний банк України

40-0007/111646

від 24.11.2021 14:33

Олена Піддубняк
(044) 521-87-61
Тетяна Розмаїта
(044) 230-18-64
Наталія Крижна
(044) 253-28-32

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Дупін Олексій Борисович

Сертифікат 3122842E6867E654040000004A0700007D320000

Дійсний до: 14.01.2022 13:14:08

Національний банк України

40-0007/111646
від 24.11.2021 14:33